

ב. י. מיכלי, אריה רודריגז, רבקה מרים, יהודה גוטלהלך, איתמר יעוזקסט,

מופנד וינקלר, מאכלסים כרוחות ופאים את כתביהעת בו פירסמו:

ח"נ ביאליק, ששרניחובסקי, מרטין בובר, ש"י עגנון, ר' בנימין יעקב פיכמן

מאזניים: בית-עלמין סיפורות

במדור הידיעות בחוברת זו מתבשרים הקוראים על
ברבים חדשים, שנתקבלו לאגודת הסופרים, וביניהם:
מנוחה גלבוני, הרצל פיש, שרה כ"ץ ותיבה שנהב, שלאישי
טרם הובהרה תרומתם לסיפורות, כאשר ידוע על קבוצה
של סופרים, ובראשם יורם קניוק, שפרשו מהאגודה
בשל מצעה הגזעני, ובנוסף לחברי האגודה החדשים, מס'
תבר כי בבית יהודי בסרביה בתליאביב הוענק פרס ל'
משורר ישראל אפרת, וכי אידה צורית-מגד הציגה
בבית-הסופר בירושלים "...את קובין סיפוריה (העומד
להופיע בקרוב), בדרך הרומאית..." כן יש תיאור של
מסיבה סיפורית שנערכה לשני עסקי-הסיפורות א.ב.
יפה ושלמה טנאי, ואשר "...בדבריהם של טנאי (שגם)
קרא פארוויה על עצמו) יופה הסתיימה המסיבה..."
וכך, חודש אחרי חודש, מתפרסמת לה חוברת, אשר
עיקר תפקידה הוא ביצירת אתמול טוב יותר לכל מיני
דמויות שליליות של הסיפורות העיברית, שהצליחו, ברבות
השנים, להעמיד עצמם בלב העסקנות הסיפורית, תוך
שהם מעניקים כיבודים איש לרעהו, פורסים פריטים ואינם
שוכחים להרים מעשר לשלהבת הדורות.

ג. "חרם על סופר"

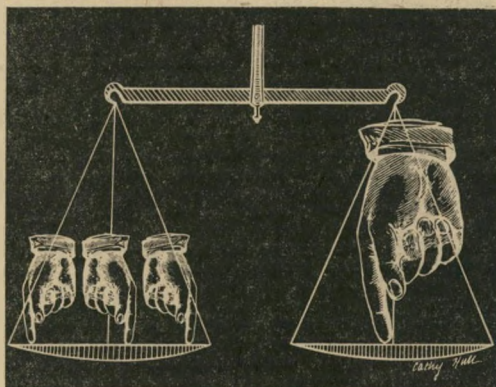
עלימנט לקבל את המימד הנכון של ההשתתפות, ירידה
וגוויעה של מאזניים גטלתי את חוברת ה' כרך ז' של
מאזניים מאלול תרצ"ח (1938), בעריכת יעקב פיכמן, כאשר
האחראי הוא יהודה בורלא. מצאתי בחוברת מאמר של
שלמה צמח, שיר של פיכמן, מיכתבים של דוד פריש-
מן, שיר של שאול טשרניחובסקי, סיפור מאת אשר
ברש ועוד מעבודותיהם של יוכבד בת-מרים, ר' בנימין
ואחרים. מצוי בה בחוברת זו מדור שלם המוקדש לביבל
ה-50 של ש"י עגנון, ובו מאמרים של מרטין בובר, דוב
סדן ואחרים.

כדי להבין איך כיצד ומדוע ירד מאזניים לאשפתות
של סיפורות, הרי אחת הסיבות לאי-מרכיוותו של כתב-
העת בחיי הסיפורות מצויה בדמותו של ישראל כהן, יו"ר
אגודת הסופרים, שמאזניים הוא ביטאונה, ורוחו של היו"ר
מרחפת בינות לדפיו, כהן, שמעודו לא נחשב כסופר,
ושמישרת יו"ר אגודת הסופרים הוענקה לו בשל שרותיו
למאפי, במשך השנים הרבות שבהן הוא ערך את שבו
עונה הפועל העציר, שממש לעשה ליו"ר פוליטי ממונה.
עיקר תפקידו הוא למנוע סטיות, ועלידי כך הוא מונע
גם סיפורות.

פרט פיקנטי לגבי אישיותו של היו"ר כהן מתפרסם
באותה חוברת מאזניים משנת 1938, שבה מוצג פן אחר
של היו"ר כפולטרוק מפלגתי קטן. במאמר החתום
בפסבדונים ב. תחת הכותרת חרם על סופר, מתקף
כהן בגלל התקפתו הפראית על חוקר היהדות יחזקאל
קויפמן, וכתוב באותה רשימה בין השאר: "...אין זו
הפעם הראשונה אצל מר כהן, כשהוא נתקל בהשקפות
שאין לפי רוחו. וגם השקפות קויפמן אינן לפי רוחו.
ביחוד אינו מרצה מזה שקויפמן מוכיח כי תנועת-ציון
עזבה זה עשרות בשנים את דרך הרצל ובדקה באחד
העם..." ומסיים בעל המאמר (שהוא, כנראה, ר' בני-
מין) את ביקורתו על היו"ר כהן: "...זה מזכיר כמעט
את דרך הויכוחים ברוסיה הסובייטית נגד הפוטישם...
יתכן כי הפון החרף של ישראל כהן הולם את השעה
ואת המידה. אבל אין אני רוצים בו..."

וכך, כמו בבית-משכון שבו ממכנים סיפורים דהויים
את נשמותיהם הגנובות, כאשר מתחת למסוות הצינויות של
סיפורות מצטברת לה מידה רבה של שיעמום ועייפות
ויועה, מתנהלים להם חיי-הסיפורות, בבית-העלמין הזה
אשר שמו מאזניים, המתין אחת לחודש זיקוקין דיגור
של אותיות-ידפוס, שנעלמים מיד לאחר פירסומם כלא-
היה, בנצח הסיפורות העיברית.

לעיניים שכך קוראות על החוט המיסטורי המוליך משי-
רתו של ביאליק לזו של קסט.
מדור קבוע במאזניים, שהוא מעין ראשי-קצהו של קר-
חון ההתרחשויות באגודת הסופרים העבריים, מציג דמויות
תרבותיות כמו בנימין פורטיס, מנהל אגף התרבות של
עיריית תל-אביב, המעניק את פרס ביאליק; או דיוקנו של
מיכאל לנדאו, מנהל מופעל הפיס לשעבר, המנהל את
טקס הענקת פרסי היצירה מטעם ראשי-הממשלה. גם לא
נפקד התיאור של המשורר העיברי מנפנד וינקלר, המציג
את המשוררים העיבריים משה הופמן, מחבר ספר השירים

מרק ירקות (השם אמיתי) וטוביה סולמי, משורר תפילה
לגולים בעולמם. כמו כן למדים ממדור מרתק זה על
פגישות אינטנסיביות, שאותן עורך מזכיר אגודת הסופ-
רים מרדכי אותיקר עם אישים כמו: ירוחם משל, יהושע
רבינוביץ, לייב דולצין ועוד גבירים למיניהם. עלי-מנט
שיגבירו תמיכתם במאזניים ובאגודת-הסופרים.

ב. "אני קוף של לסקוב"

כדי שלא תיווצר אשליה שחוברת מ"ג/1 אינה ייצגנית
די הצורך, הרי שבאה לה חוברת מ"ג/2, המבשרת כבר
בעמוד הפתיחה כי עורך מאזניים יוצא לחופשה, והוא
ישוב לעבודתו ביום י"ט אב. ועל הסופרים להתאים למר-
עד זה את פניותיהם ומישלוח כתביהידי שלהם.
יצחק אורפז מפרסם המשך של מסה על סיפורות בכותרת
הצליל החילוני, שאותה החל בחוברת הקודמת. המסה
מייצגת מחלה מאובחנת אצל סופרים המגיעים לגיל 50-
והמנסים להעמיד את עצמם מעבר ליצירותיהם באור
הגותי-הקריני בנבכי תולדות הסיפורות, תוך מטרה להאי-
דיר את ערך יצירותיהם.

המשוררת רחל נגב מפרסמת שיר על ירושלים בשלג,
והעיתונאי אהוד בן-עזר מנסה להעניק ביקורת מטעה
בחביבותה לספר סיפוריו של יצחק בן-נר שקיעה כפרית.
בעודו מתפורר על שני סיפורים של בן-נר שלא נכללו
בספר זה, דומה מקריאה בין שורות הביקורת של בן-
עזר שהוא מכסה על חמת התגונים, ארס הצפעונים
יצרתי-העין שלו במעט דבש של טוב-לב סלחני על כישר-
ונו של בן-נר. משוררת נוספת המעניקה משלה למאזניים
היא רות אלמוג, הכותבת בין השאר: "...עם נטות שמש
ירד על קירות ביתו נפוי יהודה וגליל / וגם דוקאנאית
של גנראל שתוס-עין וגנראלים אחרים. / במיוחד אני
אויבת את ברלב..." כאן מוטב שהקורא, שאינו אמן על
מיכנה השירה העיברית, שיש את ליבו להחריזה הנפלאה
במיחזור אני אוהב את ברלב" המזכירה את "אני קוף
של לסקוב", או "אני הבור של מוטה גור".

א. "פגרות-קיץ נבובות ועצלניות"

אגדה יפאנית מספרת על סופר, שהירבה לכתוב
סיפורים משעשעים, וימיו קרבו למות. הוא קרא לחסי-
דיו השוטנים, התחזק וישב במיטתו, ואמר להם כי יום
מותו, ללא ספק, יהיה משעשע מכל הימים שעבר במחיי-
צתם. כילה הסופר היפאני דברו ומת, כאשר איש מחסידיו
אינו יורד לעומק דבריו. אך כאשר פתחו אלה את צוואתו,
הסתבר להם כי הסופר ביקש שלאחר מותו ישרפוהו חגי-
גית, כאשר נגעה האש הדולקת בגופה ואכלה בבשר,
התברר שהוא מילא כיסיו בזיקוקין-דיגור שהאירו את
השמיים.

מדי פעם, כאשר אני מעלעל בירחון אגודת הסופרים
העברים בישראל מאזניים, הרי שאגדה יפאנית זו דומה
שזכתה לגירסה ישראלית, הוואה אור אחת לחודש, ולערי-
תים גיליון כפול, אחת לחודשיים.

מאזניים, ששימש במשך דור שלם כתביעת אשר
בעדו השתקפה הסיפורות העיברית במלוא גאונה, הפך
עיר-מקלט למשוללי-כישור, המפרסמים בו את פריים
עלי-מנט לחלק את יסוריהם עם בני-מינם, ולגרד בשבריי-
חרם את פצעי הסיפורות העיברית.

עורך מאזניים כיום הוא ב.י. מיכלי, המגן על גחלת
נמשות-הסיפורות בני-דורו של ביאליק, תוך שהוא מגדל
צעירים נבובים, שמקומם לא יכירנו במהלכים המתרחשים
בסיפורות העיברית מאז מילחמת-העצמאות.

בחוברת 1 כרך מ"ג מאכלסת בין עמודיה את שחקני
הליגה הריבנית ומטה של הסיפורות בישראל, גיתן למצוא
בחוברת מבקרת-סיפורות בשם חגית הלפרין, המתנחת את
תורת העלייה של י. שטיינמן ומימושם בספריו, המסיימת
את מאמריה במילים: "...דבריי תיאורו הושפע משיטות
חקר מודרניות (פרויד, יונג, נוימן). ביצירתו ניכרת לא
רק מוניה של יסודות אלה, אלא גם, יהודים' של חלק
גדול מהם..."

כמיצג להתרחשויות הסיפורותיות ב-1976, מפרסם העור-
ר את הסיפור ימי קץ חרבים מאת אחד אריה רודריגז.
הסיפור נפתח במילים: "רעה כיתה לצבוע את ציפורני
רגליה כגון כספסוף, היא פיקקה את הבקבוקון, אשר
הכיל להם צמיגה מוקטנה, והנחיה אותו על ריצפת חדרה
ונשארה יושבת על המיטה בישיבה מיוזרחית..." כך
ממשיך הסיפור ונזול בצמיגותו הכספספה, ומגיע לסיומה:
"...אומנם יודעת היא: גם כהוראה צפופות לה אותן
פגרות-קיץ נבובות ועצלניות, אבל לכך יש לה קצת
מענה חרי-משמעי: דיה לצרה בשעתה..."

שעה שחיי-השירה בארץ מתנהלים תוך מאבק עיקש
בין כתבי-העת עכשווי וס/קריאה, הרי שבי. מיכלי מוצא
פרחיי-השירה מוררים לגינתו הסיפורותית, ומצליח כעורך
לעמד את עמוד 50 של החוברת בצורה משובבת-נפש,
בה מזווגים שיריהם של שני משוררים, זכר ונקבה.
המשוררת היא רבקה מרים, הכותבת: "...וילדות צהר
בתי-שיר נות עליה / שיעור כרות..." ואילו המשורר
אורציון ברתנא (שם אמיתי) עונה לה מתחתיות אותו
עמוד: "...ילדים כמו כוכב, / משחקים כרחוב מישחקים
שעור יפוא..."

כאתנחתא לאחר האורגומה השירית הזאת, מצוי מאמר
רב סימני-דפוס מאת יהודה גוטלהלך, הטוען כי ההסברה
הצינוית בין המצרים, נושא המוצג ככוח-המיוזרח של
עולם הסיפורות העיברית בימים טרופים אלה.

מדור ביקורות הספרים מציג מאמר של ד"ר אביב
עקרוני על שירת המשורר העיברי-הונגרי איתמר יעוז-
קסט, וכדי שהקורא יעריך נכונה את עוצמת שירתו של
קסט, כותב עליה ד"ר עקרוני: "...כאן מתגלים לראי-
שונה לבטי-הנפש, המעוצבים באורח המזכיר את שאיפתו
של ביאליק לחיות מחדש את חזיונות ילדותו..." אוי

כל דמיון בינן לשירה הוא מיקרי בהחלט: "...קמים
פסיליו, מאו, בירושלים של ירח, / אברהמים מאוד -
לנתון את אליה-השואר / של תרח המצלצל בשרשרתו
לאסוריה / של חנוני החסד, הצדקה והקדושה / / כל
המשרשרים ומסרסרים, אלוהים של יופי / עמוק כזה: /
של קלודיה-לב, של יהדות החום / שהיא של נעליך על
סף הפליאה למאור הבוקע מאופל..."

קוראים האמונים של שירה בלשונות אחרות, יתמהו,
על השפעתו החזקה של אלן גינסברג על שירת גמזו,
וכך כותב גינסברג: "...מולך בית-הכלא הבלתי מוכן!
מולך בית-הכלא ללא נשמה של עצמות מוצלבות וקונגרס
של ג'ון... שהם יללו לרומאנסות של רחובות עם עלוות
סחורה מלאי בצלים ומוסיקה רעה... קדוש המלאך במולדו /
קדוש הים, קדוש המידבר..."

ברוב תושיה מצליח גמזו להוריד את השירה, אל כותל
הפיומנאות, מבלי להסס בשאלה: מהי שירה?

מנוף זאמארינג משונן האשוחים וצריחי הקלויסטר.
לפני שבועות מספר, שוב הגיה גמזו מהפיומנאות
הקלה, כשהוא שולח הפעם את עטו הבלתי גלאתי לעבר
היכלי הקודש של השירה, תולדת מאמצו זה של גמזו
פורסמה בשבועון של המשמר, חזות בכותרת: "קינה
לדוד" המוקדשת לאמן הירושלמי דוד פורומבין, שנהג
לפני כעשר שנים ממחסום שבת למרגלות הרי-הציון, עת
עבר שם בקטנועו. וכן כותב גמזו בקינתו: "...אך לא
צוואר, גם לא שלו / גידי ברונזה כאלה, עורף / של
פר גנח בתוך קורידת שלוליות-פרכו / (יועה, יועה)
חמה ושמשונית כזאת, נסורת / העץ והברזל על מחלפות
הבר / מצחו / כאבן ירושלמית עבותה, איש אפל כשורש /
שלא ידע עייפות מימיו / מלבד / את עייפות המתכות..."
וכך מתמשכת לה החיפושכת השירית הזאת, בעוד
גמזו מנסה לאמץ לעצמו את סיגנון קינת אלן גינסברג
לאימו "קדיש", תוך המטרת מטחי קריאות אוהב, אשר

מנאי יופי גמזו שתתם משך שנים רבות כמות עתק
של שורות חרוזות למצעדי-הפיומנאים, שהביאו לאינפלציה
פיומנאית, שחלק לה בפתיחת רשת ג' של קול-ישראל,
המנקות סוג זה של תרבות, ברבות הזמן התאמץ גמזו
להרחיב את היקף השאיפות שלו, תוך שהוא מנסה לטפח
טור-פיומנאי בסיגנון, הטור השבועי של נתן אלתרמן.
אלא שגמזו אינו אלתרמן, וטורו לא הנחיל לו נצח כלשהו.
בסוף שנות השישים, ניסה גמזו כוחו כפרוזה, ופירסם
קובץ-סיפורים בכותרת "חלתלי עשן" שכבר שורות פתי-
חתו מעידות על עיסתו: "... עד זאמארינג היו השמים
נכולים, ברים כאקווארלה, איפה אישם מקופחים בקר
אמיריהם המשונן של אשוחים שהשחירו, של אגוזות, של
צריחי קלויסטר - אבל צחים, חפים מעב, שמי יולי.
נועה היתה מולחמת אל זוגיות החלון, סובאת את הנופים
המוטחים לאחור, גפה וצמתה אלי..." אלא, שמבקרי-
בסיפורות לא נפלו בפח אותו טמן להם גמזו, והתעלמו